Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

(κάθε ἔργον ἀπαιτεῖ χρόνον διὰ νὰ συντελεσθῇ. Πβ. Ν. Πολίτ., Παροιμ. 1,138) Σάμ. Ἡ παροιμ. εἰς παραλλαγ. κ.ἀ. || Γνωμ.

Ὅταν ἀρχίσῃ ὁ Αὔγουστος νὰ βαρυχειμωνιάσῃ,
ὁ γεωργὸς τ' ἀλέτρι του ἀμέσως ἂς ταιριάσῃ
Πελοπν. (Μεσσην.)

Ἂ γάν' Ἀπρίλ'ς ἕνα νιρὸ κὶ Μάης 'κόμα ἕνα,
χαρὰ 'ς ἐκείνου τοὺ γιουργὸ πῶχ' πουλλὰ σπαρμένα
Μακεδ. (Βαρβάρ.) Τὸ γνωμ. εἰς παραλλ. κ.ἀ.

Χριστούγιννα βριχούμινα, τὰ Φῶτα χιουνισμένα,
χαρά 'ς τουνι τοὺ γιουργὸ πῶχ' 'ς τὴ γῆς σπαρμένα
Στερελλ. (Ἀχυρ.) Τὸ γνωμ. εἰς παραλλαγ. κ.ἀ. || Ἄσμ.

Ἐ τοὺς κάμπους παίρν' τοὺς γιουργούς, 'ς τὰ πλάια τοὺς τζουπάνους
πίρασι κι ἀπ' τοὺ χουρουστασιό, παίρν' καλουχουριφτᾶδις
(μοιρολ.) Στερελλ. (Ἀστακ.) || Ποίημ.

Ἤμουν βοσκὸς τσ' ἀμβελουρκός, γιωρκὸς τσαὶ περβολάρης
Χ. Παλαισ., ἔνθ' ἀν. Συνών. *ἀλετρᾶς* **2**, *ἀλετρευτής, ζευγαριστής, ζευγᾶς, ζευγολάτης, ξωμάχος, ξωτάρης, ρεσπέρης, χεροδούλης, χερομάχος, χωραφιάρης.*

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπων. ὑπὸ τύπ. *Γεωργὸς* Ἀθῆν. Εὔβ. (Ἀλιβέρ.) *Γιουργὸς* Μακεδ. (Ἔδεσσ.)

2) Παιδιά, κατὰ τὴν ὁποίαν κορασίδες παρατεταγμέναι κυκλικῶς ἐπαναλαμβάνουν ἐν χορῷ τοὺς στίχους, τοὺς ὁποίους ἀπαγγέλλει ἡ εἰς τὸ μέσον τοῦ κύκλου εὑρισκομένη παίκτρια, περιγράφουσαι μετὰ σχετικῶν μιμικῶν κινήσεων τὴν καλλιέργειαν τοῦ σίτου ἀπὸ τῆς σπορᾶς μέχρι τοῦ ἁλωνίσματος Θεσσ. (Καρδίτσ.) Πελοπν. (Τρίπ. κ.ἀ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) κ.ἀ. **3)** Τὸ φυτὸν Σκίλλα ἡ παράλιος (Scilla maritima), τῆς οἰκογ. τῶν Λειριιδῶν (Liliaceae) Αἴγιν. Συνών. *ἀγιβασιλίτσα* **2**, *ἀγριόσκιλλα, ἀσκέλλα, ἀσκιλλοκάρα, βασιλίτσα* **2**, *κουβαροσκέλλα, κουτσούνα, κρεμμυδόσκιλλα, μπότσικας, μποτσίκι, σκιλλοκρεμμύδα, τσικουρνίδα.*

γεωργοσύνη ἡ, ἀμάρτ. *γιωργοσύνη* Ζάκ. (Κερ.) Κύθν. Σῦρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γεωργός.*

Γεωργία **2**, τὸ ὁπ. βλ., ἔνθ' ἀν.: *Δὲν ξέρουνε οὔτε γιωργοσύνη οὔτε τίποτε ἄλλο* Κερ.

γεωργῶ *Λεξ.* Βάιγ. Περίδ. Ἐλευθερουδ. Δημητρ. *γιωργῶ* Κάρπ. Κάσ. Κρήτ. *γιωρκῶ* Κάρπ. Κύπρ. (Γερμασ. Κυθρ. Λευκόνοικ. Λευκωσ. Μεσαρ. Πεδουλ. κ.ἀ.) — Χ. Παλαίσ., Τὸ παράπ. τοῦ τσυροῦ, 4 *γιωργῶ* Κάρπ. *γεργῶ* Κρήτ. (Σέλιν. κ.ἀ.) *γιωργίζω* Κάσ. *γιωρκίζω* Κύπρ. (Κυθρ.) *γεργίζω* Κρήτ. (Σέλιν. κ.ἀ.) Ἀόρ. *ἐγιώρζησα* Κάρπ.

Τὸ ἀρχ. *γεωργῶ.* Ἡ λ. καὶ εἰς Σομ. Διὰ τὸν τύπ. *γεργῶ* βλ. Σ. Ψάλτη, Ἀθηνᾶ 26 (1914), Λεξικογρ. Ἀρχ., 61.

1) Καλλιεργῶ τὴν γῆν ἔνθ' ἀν.: *Ἐγέργησα τὸ χωράφι μου* Κρήτ. (Σέλιν.) Ἄσμ.

Σὰν ἔφαε ὁ γέρος τὸν τζορβᾶ κ' ἤρθε 'ς τὰ πρωτινά του,
ἐπήγαινε κ' ἐγέργιζε κ' ἔκανε τὴ δουλειά του
(*τσορβᾶς* = σούπα) Κρήτ.

Ἀπὸ τσαιρὸ γιωργήσαμε νὰ κάωμε σιτάρι,
νὰ κάωμε τὸγ γάμομ μας, νὰ μριάζῃ τσαὶ νὰ πρέπῃ

Κάσ. Συνών. *γεωργεύω* **1. 2)** Ἀποδίδω, παράγω Κάρπ. Κρήτ. Κύπρ. (Γερμασ. Κυθρ. Πεδουλ. κ.ἀ.): *Τὸ χωράφι γιωργᾶ, σὰτ τοῦ 'άλῃς κοπρέα* (*'άλῃς* = βάλῃς) Κάρπ. *Ὁ τόπο μας δὲν γιωργᾷ βοστάνια* Κρήτ. *Ἡ χώρα αὐτὴ γιωργᾷ τὰ κουτᾶ* Κύπρ. *Τὸ μελίσσι μου 'ἐν ἐγιώρκησε πολὺμ μέλιν* αὐτόθ. || Παροιμ.

Ἄνδαν γιωρκήσ' ἡ Μεσαρκά, | *χορταίνουν μάννες τζαὶ παιδκιά,*
ἄνδαν γιωρκήσῃ ἡ Πάφου, | *πκιάσ' τὰ ρουῦχα σου τζαὶ χάθ-θου*
(*ἄνδαν* = ὅταν, *Μεσαρκὰ* = Μεσαριὰ) Κύπρ. (Λευκόνοικ.)

Ἂν γιωρκήσῃ ἡ Σολιά, τρῶσιν κλωσσαρκὲς μὲ τὰ πουλλιὰ (*κλωσσαρκὲς* = κλῶσσες) αὐτόθ.

Ἂν γιωρκήσῃ τὸ Καρπάσιν, | *ἔν' νὰ φᾶμεν κολοκάσιν* (*Καρπάσιν* = Καρπασία, *κολοκάσιν* = τὸ κονδυλόρριζον φυτὸν κολοκάσιον) αὐτόθ.

Ἄνταν γιωρκήσουν τὰ βουνά, ἐσοὺ τοὺς κάμπους χώρει (*χώρει* =θώρει) Κύπρ.

Ἐ τὸ συκαμινόφυλ-λο γιωρκοῦσι τὸ μετ-τάξι,
ὅπριος μᾶς εἶεν τσ' εἶπεν το, νὰ μὲν ἀναστενάξῃ
(*'πού* = ἀπό, *εἶεν* = εἶδεν) Κύπρ. Ἡ σημ. καὶ ἀρχ. Συνών. *ἀποδίνω, ἀποφέρνω* **1. β)** Μεταφ., γεννῶ, παράγω Κάρπ. Κύπρ.: Φρ. *Πού νὰ γιωργήσ' ἡ ψεῖρα 'ς τὸ καφάσ' σου* (ἀρὰ) Κάρπ. || Παροιμ. *Ἔτσι τό 'χει ἡ κόκ'κα του 'ἀν γιωρκᾷ φτεῖρες* (*κόκ-κα* = κεφαλή, ἐπὶ τῶν ἐπισυρόντων μεθ' ἑαυτῶν τὴν κακοτυχίαν) Κύπρ. || Ἄσμ.

Πού νὰ χαρῇς τὴμ μάν-να σου, λυπήθ-θου με κ' ἐμέναν,
φιλιὰ γιωρκᾷς ἐσὺ πολ-λά, δῶσ' μου κ' ἐμέν' κανέναν
Κύπρ.

Κι ἄντρας μου κεῖται κι ἀρρωστεῖ καὶ λέου κι ἀποθαίνει,
ξαρρωστικὸ μοῦ 'ὑρεψε, τὸ δὲ γιωργᾷ 'ς τὸκ κόσμο
(*ξαρρωστικὸ* = φάρμακο) Κάρπ. **3)** Καρποῦμαι, λαμβάνω εἰσόδημα Κάρπ. Κύπρ. (Γερμασ. Κυθρ. Πεδουλ. κ.ἀ.) — Χ. Παλαίσ., ἔνθ' ἀν.: *Φέτι ἀστοδέψαμεν τδ' 'ἐν ἐγιωρκήσαμεσ σιτάριν* Κύπρ. (Γερμασ.) *Ἐγιωρκήσαμεφ φέτι λ-λίες πατάτες τζαὶ πρέπει νὰ 'γορά σουμεν τζ' ἄλλες* (*λ-λίες* = ὀλίγες) αὐτόθ. || Παροιμ.

Ἄνδαν γιωρκᾷς μὲν θαίρεσαι τσ' ἄνδαν' στοχᾷς μὲν πλήσσῃς
(ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ εἶναι συγκρατημένος κατὰ τὰς ἐπιτυχίας καὶ ἀποτυχίας) Κύπρ.

Ὡσὰν γιωρgᾷς, μὴχ χαίρεσαι, σὰν ἀστοχᾷς, μὴ κλαίῃς (συνών. μὲ τὴν προηγουμ.) Κάρπ. || Ποίημ.

Ἐδαίρουμουν πού 'καμα γιόν, πὼς εἶδεν νὰ μὲφ φτάσῃ
πὼς 'ἐν-νὰ σπέρνῃ, νὰ γιωρκᾷ, | *νὰ μὲν τὸφ φάῃ μισταρκὰ τσαὶ νὰ ψουμοχορτάσῃ*
(*'ἐν-νὰ* = θενά, θά, *μὲν* = μή, *μισταρκὰ* = ἡ ἐπὶ μισθῷ ἐργασία) Χ. Παλαισ. ἔνθ' ἀν. Συνών. *καρπίζομαι, σοδειάζω, σοδεύω, συγκομίζω.* **4)** Ὠφελῶ, παρέχω ὠφέλειαν Κρήτ.: *Μὲ γεργᾷ ἡ ρατσὴ* (=ρακή). *Δὲ μὲ γεργᾷ ἡ φαμεγικὴ* (=ἡ ἐργασία τοῦ ὑπηρέτου). Συνών. *ὠφελεύω* ἀντίθ. *βλάφτω* **11**, *ζημιώνω.*

γεώτρηση ἡ, λόγ. κοιν. καὶ δημῶδ. πολλαχ. *γιώτρηση* Πελοπν. (Γαργαλ. Γορτυν. Μαργέλ. Τριφυλ. κ.ἀ.) *γεώτρ'ση* Λευκ. (Φτερν.) *γιώτρησ'* σύνηθ. βορ. ἰδιωμ.

Τὸ νεώτ. οὐσ. *γεώτρησις.*

Ἡ διὰ τεχνικῶν μέσων διάνοιξις ὀπῆς εἰς τὴν γῆν μὲ σκοπόν: **1)** τὴν ἀναζήτησιν καὶ ἀνακάλυψιν κοιτασμάτων ὀρυκτῶν, **2)** τὴν ἐξαγωγὴν καὶ ἐκμετάλλευσιν χρησίμων

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ